

Neizmerne žalosti valovi, ki so s smrtjo prestolonaslednika našega, nadvojvode Rudolfa prepluli avstro-ogersko državo, so se pomirili, ali izginili ne bodo tako hitro. Sedanji rod, ki je moral doživeti usodno to dinastično tragedijo, bode še neštetokrat milo občutil presunljive spomine denašnjih dni, to v tem obilniši meri, ker je visokega habsburškega pokojnika slika, ki nam vsaki hip priplava pred dušo, slika cve-točega moža, vnetega za vse lepo, blago in dobro, vedno pripravljene za žrtve v srečo milijonom človeških bitij, v moč in slavo starodavne naše Avstrije. Pravniškemu stanu osobito je z nadvojvodo Rudolfom odmrll uzornik, kateremu so bile pravne in državne znanosti sveta in ljubljena stvar, kateri je imel srce, imel duha in državniško modrost, da bi bil v zmislu svojega presvetlega Očeta varoval nam sedanjost, a pospeševal nam bodočnost vsega prava, — osobito pravnikom se bode obnavljal in obnavljal slaven spomin, žal, da tudi tako pretužen spomin njegov!

Res je vsacemu državljanu in to zlasti pravniku avstrijskemu potrla dušo nenadna in silna dinastična nesreča. Ali ž njo je združena izkušnja, ki nam leči skelečo rano, ki vliva novih moči v žile državne, izkušnja uprav zgodovinskega pomena. Bila je smrt visokega cesarjevega sina prilika, da so pokazali avstrijski narodi za vse veke, kako bogate imajo zaklade srcá za vladarsko svojo rodbino, kako zanesljiva je njihova ljubezen in zvestoba državnemu glavarju. Presvetli monarh sam pa se nam je te dni razodeval kot tista zvezda, ki nikedar ne ugasne! Niti za trenutek ga nam ni zakril oblak najtemnejše očetovske boleti, ako smo hoteli iskati državnega krmila v Njegovi posvečeni, preskrbni desnici. Z ene strani torej vladar, ki Mu najhujša človeška stiska ne izkali pogleda za najmanjšo vladarsko dolžnost, z druge strani pa podaniki, katerih sleharen občuti najmečjo žalost, kadar se piš neizprosne usode dotakne posvečene osebe njegovega premilega vladarja. Hvalimo nebo za to dragoceno izkušnjo, — boljšega in stanovitnišega tolažila Avstriji ni moglo dati v prebridki njeni nezgodi denašnjih dní!

I. redna glavna skupščina društva „Pravnik“ v Ljubljani.

Dne 26. januarja t. l. zvečer zbrali so se društveniki „Pravnikovi“ prvič v glavno skupščino, da so si volili načelnika, odbor in dva preglednika računov za to leto v zmislu § 9. društvenih pravil. Zbor je bilo lepo videti, ker sešlo se je 34 članov v magistratni dvorani, katero je prepustila blagonaklonjenost mestnega župana, gosp. Grassellija. Prišel je zborovanje načelnik osnovalnega odbora, c. kr. dež. sod. svetnik gosp. J. Vencajz s sledečim nagovorom:

Slavna skupščina! Čestita gospoda!

Osnovni odbor podaje Vam v pozdrav poročilo, da so pravila društva „Pravnik“ po vladi potrjena. Pravniki slovenskega naroda imajo sedaj svoje zakonito društvo!

Porodilo se je novo društvo, ko so Slovenci završili prvo štiri-desetletnico svojega samosvestnega gibanja in javnopravnega življenja.

Svoboda, ki je z usodnim letom 1848. zasijala avstrijskim narodom, obudila je tudi Slovence, da so jeli zahtevati pripoznanje svojega narodnega značaja in veljavo svojega jezika v javnih uradih in šolah. Osobito zahteva glede jezika utemeljevala se je s tem, da bi trpela svoboda in uprava narodova, ako bi se zanemarjala slovenščina po učilnicah in ako bi se uradovalo v jeziku, narodu tujem V prvič je izrecno zahtevala znana adresa Dunajskih Slovencev do deželnega zbora kranjskega, da se „nameščajo po uradih samo popolnoma večji dežel-nemu jeziku“. Odslej se je pa ta zahteva pogosto ponavljala i v de-želnem i v državnem zboru Deželni zbor jej je tudi pritrdil in celo poslal ministerstvu peticijo, da se poslovenê zakoni.

V državnem zboru pa, navzlic vsem prizadevam, ni imela toliko vspeha. Pospešiti bolj vso to stvar, obrne se „slovensko društvo v Ljubljani“ do vlade in zahteva, da se uraduje po naših pokrajinah do-sledno in popolnem slovenski.

Vlada je vsled tega že aprila meseca l. 1848. naročila „slovenskemu društvu“, naj oskrbi poslovenjenje državljskega in kazenskega zakonika. Pozneje je odredila, da se morajo i drugi zakoniki prevesti na naš jezik in da naj se s slovenskimi strankami uraduje slovenski. Omenjam le ukaza tedanjega pravosodnega ministra Samaruga z dne 26. junija 1848, ki veli, naj se uraduje slovenski. Zapovedalo se je nadalje še istega leta, da se priučé vsi uradniki, ki hočejo služiti po slovenskih pokrajinah, slovenskemu jeziku. Taisti ukaz je pozneje ponovil i Bach.

Odsihdob se je pod raznimi vladnimi sistemi več ali manj ustrezalo temu delu slevenskega programa, dokler ni nastopila sedanja vlada, pod katero narod s posebno odločnostjo zahteva, da mu oblastva dejanjsko spoštujejo jezik, da mu dosledno zvršujejo ustavno zajamčeno enakopravnost. Vlada sama se ne protivi temu zahtevanju, marveč je že izrazila z nekaterimi naredbami in ukazi, da odobruje in da celo hoče slovensko uradno občevanje s Slovenci. Pravniki pa, ki služijo v slovenskem narodu in kateri imajo pred očmi rečeno zakonito zahtevanje in zakonito stališče vlade, čutijo na drugi strani veliko neugodnost, da se slovenski jezik do zadnjega časa ni gojil po uradih enakomerno kakor v zasebnem in drugače v javnem življenji.

Utemeljena potreba, dobiti i za pravno stroko dovršen in enoten jezik, porodila je med nami društvo „Pravnik“, kakor pred kratkim na Moravskem „Právnicko Jednoto“. Naše društvo torej ima gojiti vede pravne in državne s slovenskim jezikom, vzdržavati v to svrho strokovni list, pospeševati izdavanje zbirk zakonov v slovenskem jeziku in sicer urediti duševno življenje in razvijanje pravnikom, služečim v slovenskem narodu. Kar ni možno doseči posameznemu človeku, doseže naj sila združenih moči.

„Viribus unitis!“ — geslo je slavnoznano našemu presvetlemu cesarju! I mi se ravnajmo po njem, nam bodi skrb, da se ugodni uspeh zagotovi pričetemu! —

Poleg duševne zmožnosti so resnost, strogost in žilavost prve čednosti, ki morajo odlikovati pravnika. Uporablajmo jih v prid novorojenemu društvu, da bode „Pravnik“, na trdnih tleh stoječ, varno duševno zavetje svojim članom. Vsak pravnik, društvenik žrtvuje naj za ta biser, kar premore mu um, kar srce, — in uspeh je zagotovljen. Ponosno se bo dvigal „Pravnik“, krepki sin domačega pravniškega stanu, krasno

se razcvital, širil se in rasel, da dorase do vrha, vreden samostojen vrstnik svojim starejšim bratom.

Slavna skupščina! Kar se je pa doseglo na polji duševne omike in narodne ravnopravnosti, doseglo se je v dobi, ki jo vlada presvetli nam Fran Josip I., cesar avstrijski. Njega vzvišena modrost pospešila je razvoj našega pravnega življenja, tedaj pod Njega visokim zaščitom hoče „Pravnik“ zvrševati svoje delo. Pozivam tedaj slavno skupščino, da za pritrnilo s trikratnim vsklikom slavi svojega vladarja: — „Slava!“

Skupščina, ki je govornikovim besedam tù in tam glasno pritrjevala, ustregla je z navdušenjem zadnjemu pozivu, kličeča trikratno „Slavo“ premilemu vladarju.

Za tem je gosp. dr. V. Krisper nasvetoval, naj se načelnik društvu imenuje vsklikoma, in to gosp. dr. Fr. Papež, odvetnik in deželni poslanec v Ljubljani, češ, da so v le-tem združena vsa potrebna svojstva. Oporekanja temu nasvetu ni bilo, pač pa se mu je izražalo morda soglasno odobravanje in gosp. dr. Papež je za svoj nastop skupščino ogovoril:

Visokočestita gospoda!

Zahvaljujem se Vam za nepričakovano čast, katero ste mi skazali s tem, da ste me izvolili načelnikom tega mladega društva. Sedaj, ko imamo društvo, treba nam je delovati takoj in pri tem nas bode pred vsem oživila misel, da to društvo nikdar popreje ni bilo tako potrebno, nego ravno sedaj, in sicer zato, ker se nikdar v poprejšnji dobi ni toliko in ne to zahtevalo od praktičnega jurista v njegovem službovanji, nego kar tačas zahtevajo javna oblastva in posebno visoka vlada sama. To zahtevanje je nam znano; naravno torej — in to sem hotel omenjati v prvi vrsti, — da bode posebno ta misel oživila delovanje našega društva.

Najbližja naloga nam bode vzdržavanje, oziroma nadaljevanje edinega našega strokovnega lista in skrbeti nam bo ne samo, da pridobimo si dopisovalcev, marveč tudi da ohranimo listu one izvrstne sodelavce, kateri so s svojimi sijajnimi močmi pripomogli, da si je „Pravnik“ stekel v poslednjem času tolikšno zasluženost hvalo.

Treba nam je že samo za to, da bode naš list vztrajal, mnogo dohodkov, a drugih ne bodemo imeli nego po članarinah in po naročilih na list.

Za platonično naklonjenost, za golo govorjenje o potrebi našega društva, našega lista, o vzajemnosti pravnikov i. t. d. nam je malo mari; mi živimo v dobi velikih gmotnih žrtev za velike namene, v dobi delovanja s kondenzovanimi močmi; to dobo hočemo tudi mi razumeti in za to je pa tudi očitvidno, da ne bomo mogli biti ekskluzivni, ker nam je pred vsem drago, da imamo takoj zaupanje, katero si bomo tudi ohranili.

Zaupanje v naše društvo se je nam takoj pričetkom pokazalo s tem, da se je v zadnjem tednu in do zadnje ure, kakor mi kaže moj imenik, vpisalo tako veliko število udov.

Naše društvo ne bode ekskluzivno, — to hočemo dokazati tudi po društvenem vedenji. Radi bomo videli v naši sredi kot gosta vsakega pravnika naše države, vsakega prijatelja naše stroke, in še rajši bi ga vsprejeli našim udom.

Gospoda moja! Osnovali smo si društvo, kateremu je najvišji smoter kulturno delo, ono kulturno delo, katero je bilo v poprejšnjih časih nekako zanemarjeno. Za tako delo se nam pri našem zakonitem postopanju ni bati nobenega nasprotnika, a če bomo imeli nasprotnikov, ti nam ne bodejo škodovali, ti nas bodo oživljali v to, da jih bomo naučili boljšega prepričanja o nas. Odboru pa bode treba postopati previdno, tako tudi vsakemu članu, brez ozira na medsebojne osebnosti edino le za dobro stvar! Prosim, visokočastita gospoda naj si izvoli sedaj odbor našega društva. (Dobro!)

Vsklikoma sta bila na to izvoljena preglednika računov: gg. dr. Jarnej Zupanc, c. kr. notar, in dr. Fran Munda, odvetnik, oba v Ljubljani. A v odbor so bili poklicani z volitvijo po listkih (— skrutinatorji gg. dr. Fr. Stor, dr. D. Majaron in K. Pleiweiss —) nekaj soglasno, nekaj z veliko večino glasov sledeči gospodje: a) kot vnanji odborniki: dr. Andrej Ferjančič, drž. pravdnika substitut in državni poslanec; dr. Janko Serbec, odvetnik v Mariboru, in Bogdan Ternovec, c. kr. dež. sod. svetnik v Trstu; — b) kot Ljubljanski odborniki: c. kr. dež. sod. svetnik Karol Pleško, c. kr. dež. sod. svetnik Janko Vencajz, c. kr. dež. sod. pristav Anton Levec, c. kr. finančne prokureture pristav Emil Gutmann, c. kr. notar Ivan Gogola, odvetniški kand. dr. Danilo Majaron, vsi v Ljubljani in c. kr. avskultant dr. Janko Babnik, tačas v Litiji.

Za sklep zborovanja, ki je trajalo skoro dve uri, izpregovoril je gosp. dr. Ivan Tavčar, in, omenjajoč zasluge osnovalnega odbora, predlagal zahvalo temu odboru, osobito njegovemu načelniku gospodu svètniku Vencajzu. Temu se je soglasno pritrdilo in skupščina se je zaključila.

O zakonih in o pravni terminologiji v slovenščini.

Vprašanje o slovenskih zakonih in o slovenski pravni terminologiji je v tesni zvezi s slovenskim uradovanjem. Čim dalje prodira poslednje, tem preje je rešiti prvo. Ker so v slovenskih pravniki o nujnem tem vprašanji različni nazori, dovoljeno bodi pisatelju teh vrstic, da razodene in na razpravo postavi svoje misli. Vsestranska razprava o tem spada v društvo „Pravnik“, kateremu se bode neizogibno pečati s tem vprašanjem ter rešiti je. Te vrstice imajo torej namen, sprožiti razmišljanje o tej reči ter pripravljati na razpravo o njej v društvu.

Razdelimo vprašanje v dva dela:

I. Kakšni naj bodo slovenski prevodi zakonov v obče in po svoji terminologiji posebe?

II. Kdo naj jih izdaja?

V tem smo si jedini vsi, da je izdaja zakonov v slovenskem jeziku prepotrebna in nujna, ker brez prevodov je nemožno slovensko uradovanje, ali vsaj zelo težko. Znano pa je, da ni dobiti slovenskih zakonov in to najmanj poglobitvinih starejših zakonikov, ker tisti, ki so se sploh bili izdali v slovenskem jeziku, razprodani so, več drugih pa ali sploh ni bilo prirejenih v slovenskem jeziku, ali pa ne za prodajo. Pomagano bi bilo najnujnejši potrebi, če bi bili dobiti zakoni vsaj v oni slovenščini, v kateri so v prvič prišli na svetlo, čeravno je jezik ostarel in čeravno so bili prevodi napravljeni v času, od katerega sem je močno napredoval in se popolnil jezik. Toda ni ga menda slovenskega pravnika, kateri bi zagovarjal novo izdavanje v tej ostareli slovenščini. — Občna je marveč misel in želja, da se zakoni izdajo v jeziku, kakor je sedaj razvit in kakor živi v izobrazjenih Slovincih. Pri novih slovenskih zakonih tedaj ni le potrebno, da

se vanje vsprejmejo novi terminologijski izrazi, kakor se za prave spoznavajo in so se nekoliko že udomačili po slovenskem uradovanji, ampak treba je tudi, da se novim zakonom, kjer to kaže, dá nov zlog, vzet od razvitega denašnjega jezika.

Odprimo na pr. katero si bodi stran državljsanskega zakonika, pa najdemo po paragrafih stavke, ne le nejuristu, ampak večkrat tudi juristu nedoumne, stavke, katere si pravoznanec še le raztolmači, če jih primerja s pravotnim nemškim besedilom. Tak je državljsanski zakonik, dasi so pri njem sodelovali najboljši pravniki in jezikoslovci, kakor Miklošič, Cigale, dr. Dolenc, Luka Svetec, Jeriša in dr. Boljši je kazenski zakonik, čeravno prirejen od istih prelagateljev, to pa menda zato, ker mu je tvarina lažja. Trgovinski in meniški zakon izišla sta le v deželnih zakonikih. O jeziku teh dveh zakonov nimamo sodbe. V dobrem jeziku izišla sta novejša zakona in sicer zemljeknjižni in kazensko-pravdni red. Ta dva, če bi pošla, ponatisnila bi se lahko neizpremenjena.

Kdo pa naj popregleduje zakone, kdo naj jim dá novo terminologijo in nov zlog? S tem stopimo k drugemu zgoraj postavljenemu vprašanju. Tu pa so silno različni nazori slovenskih pravnikov.

Naj bolj kriva se nam vidi v tem oziru misel, da je kak posamezen jurist, a bil še tako izvrsten in veljaven, v to poklican ali upravičen. In to velja tako gledé terminologije, tako gledé jezika, ali kakor pravimo, glede zloga v obče. Uvaževati je tu treba, da se v uradnem zlogu in osobito v razsodbah vsake vrste rabijo večkrat reki iz zakona doslovno in sem ter tja je to celo neizogibno in zapovedano. Priznavamo, da se posreči tudi posamezniku, dati prevodu zakona boljši in pravilnejši zlog, toda „quo jure“ sme zahtevati tak od posameznika popregledan in čeprav neoporečno poboljšan jezik zakona, da se rabi pri uradovanji, če je različen od jezika, kakoršen se nahaja v dosedanjih prevodih, ki so prirejeni pod državno avtoriteto?

Znano je, da je velezaslužni urednik slovenskega državnega zakonika, vladni svètnik gosp. Matej Cigale popregledal državljsanski zakonik in da se sedaj razpravlja s pravosodnim

ministerstvom glede tiskanja novega prevoda. Če gosp. Cigale popregleda in če ministerstvo naroči državni tiskarni tiskanje, imel bode novi zakon gotovo oblastveno veljavo. Tako pa ne bode, in o tem ni dvojbe, če se popregled in tisek zvršita na drug način. Tudi nam je znano, da drugi slovenski pravniki posamič popregledujejo slovenske prevode zakonov. Naj se ne misli, da ni vse hvale vredno to prizadevanje, ker se bode itak moralo delo izročiti poedincem vsaj v partijah, če tudi se stvar tako zvrši, kakor bi radi mi priporočali. Vendar nastane vprašanje: kaj naj velja tedaj, če se, recimo, izdasta državljanska zakonika in to tisti, ki ga priredi gosp. Cigale, a tiska državna tiskarnica, potem pa tisti prevod, ki ga je popregledal in kjer bodi tiskati dal kedo drugi? Katere izdaje naj se držimo, katera naj se uporablja pri navedbah zakonov? Smelo rečemo, da ne bode stavek stavku enak, če ta delavca ne vesta drug za drugega, in — to ima največji pomen — različni bodo tudi terminologijski izrazi. Potem pa, kako težko ustreže posameznik vsem! Da, če se tudi stvar uravna po kaki enketi, nekako zborna, kritikoval in v nič deval jo bode marsikedo! Gospod Cigale, ki nam je ustvaril, skoro bi rekel, vso terminologijo, on, ki po virih in poleg svojih slovanskih tovarišev ter brez dvojbe tudi sporazumljen z njimi deluje pri državnem zakoniku, prijavil je prošlo leto v „Slov. Pravniku“ nekoliko odlomkov iz svojega popregledanega državljanskega zakonika — ali, kako različne misli smo čitali o tem v imenovanem listu! Velecenjeni urednik državnega zakonika se je torej lahko sam uveril, kako težko je ustreči vsem. Toliko izkušeni mož ima dovolj zatajevanja, in mi se ne dvojimo, da on prepušča besedo rad drugim slovenskim pravnikom, pa tudi upamo, da bode rad dal priliko društvu „Pravnik“, da naj ž njim zajedno deluje. Silno vpliva pri razvijanju uradnega jezika praksa in že v tej mali dobi, odkar se uraduje sem ter tja slovenski, ustanovili so se in udomačili izrazi, kateri utegnejo biti nepoznati onemu, ki ne stoji v praksi. Vrhu tega vplivajo na jezik zakonov deželna zakonodavstva, a uredništva deželnih zakonikov niso v nikaki zvezi, niti med seboj niti z urednikom državnega zakonika.

Predno nasvetujemo svoje, omenimo naj, kako se je pravna terminologija uredila v Čehih.

Pri višjem sodišči v Pragi sestavil se je sam po sebi odsek nadsvetnikov, pomnožen z odvetniki, beležniki ter jezikoslovci. Pravniki so med-se razdelili tvarino ter vsak sebi o njej poročali v celem odseku. Iz tega posvetovanja nastala je knjiga, ki je izišla pri Zeidlerju v Pragi.¹⁾ Slovencem lahko služi na marsikatero stran, zlasti pa pri sestavljanji terminologije, da jim ne bode treba šele pregledovati vsakega zakona posebe. V čeških pravnih krogih pa ima delo tega in tacega odseka toliko veljave, da se povsod brez ugovora poslužujejo te terminologije, in sicer tembolj, ker se je delo vršilo „sub auspiciis“ predsednika višjega deželnega sodišča v Pragi. Gledé zakonov samih so Čehi na boljšem. Njim jih prvič ne manka, potem pa imajo boljši in celo uporaben jezik; saj češki ima svojo slavno zgodovino, slovenski pa je nima.

Kako so si pomagali Hrvatje, nam sicer ni znano, a gotovo jim ne zadostujejo za izključljivo hrvatsko uradovanje termini, nahajajoči se v oni nemški-srbski-hrvatski-slovenski zbirki, ki je izišla v državni tiskarni²⁾ leta 1853.

Da bi se pri nas stvar uredila na takšen način, kakor v Čehih, z nekako višjesodno avtoriteto, na to ni misliti. Če bi

¹⁾ „Deutsch-böhmische juridische Terminologie, zusammengestellt von einigen Mitgliedern des k. k. böhm. Oberlandesgerichtes. Prag, 1887, Verleger Josef Zeidler“. Mala knjižica v obliki Manz'ove izdaje zakonov, obsega 379 strani ter ima v sebi tudi za slovenskega pravnikar mnogo zanimivega.

²⁾ Hrvatom res ne zadostuje „Juridisch-politische Terminologie“, a noveje knjige za strokovno terminologijo nimajo. Kako opasen da je ta položaj, čutil je najbolje Bogišić, ko je pri kodifikaciji črnogorskega imovinskega zakonika moral iskati terminov, da je zadostil glavnemu načelu, ki ga je vodilo v tem oziru: „ako zakonodavac želi, da bude razumljiv narodu, valja da se i služi njegovim jezikom . . . obće pravilo u odredjivanju termina treba da bude: čvrsto se držati narodnoga živog jezika; a kad je neminovna potreba odstupiti od toga, onda se čvrsto držati njegova duha.“ Bogišić napravljaj je v tem oziru temeljite studije in njih plod je objavil v članku „Stručno nazivlje u zakonima“ (natisnenum v „Poroti“ l. 1880., broj 15. in 16.) ter v govoru „Tehnički termini u zakonodavstvu“, katerega je imel dné 13. januarja 1887 v filološkem društvu v Petrogradu. Posebno le-tá govor, ki sta ga priobčila „Branič“ v 19. številki l. 1887. ter „Mjesečnik“ v prvi številki l. 1888., in ki so v njem izražena načela, uvaževal naj bi vsak slovenski pravnik, ki se peča z določevanjem pravne terminologije.

Op. uređ.

se pa celo privatno napravila nova izdaja, ne smela bi po našem mnenju biti izpremenjena. Saj vidimo, da na pr. tudi Manzova izdaja, ki je skoraj zakonik zase, — kar v njem stoji, to velja — ima zakone neizpremenjene, čeravno je jezik silno ostarel, na pr. v občnem sodnem redu.

Slovincem bode treba torej gledati, če hočejo ustreči svoji želji in potrebi, da preskrbé svojim zakonom avtoritativno veljavo.

V „Slov. Nar.“ dné 1. in 2. maja p. l. je gospod „P.“ dokazoval in iz naredeb dokazal, da je države same, oziroma pravosodne uprave skrb, da se zakoni dobivajo v vseh avstrijskih jezikih, torej tudi v slovenščini. To drugače tudi biti ne more. Tisti razlogi, kateri so državno upravo vodili pri prvem izdanju, tisti jo silijo k drugemu izdanju, ker so zakoni pošli. Toda ona bi izdala prevode zakonov neizpremenjene. Ker pa Slovenci želimo popregledanih zakonov in ker ni dokaj upanja, da bi nam državna uprava storila to uslugo, menimo, da je društvo „Pravnik“ v prvi vrsti poklicano in dolžno, lotiti se dela.

Po našem mnenju bi kazalo, da izvoli društvo „Pravnik“ odsek s kakimi 10 do 15 članovi, — razpravljati o tem na društvenih shodih zdi se nam stvari malo prikladno — da se v tisti odsek pokličejo jezikoslovci, da odsek stopi v zvezo z urednikom državnega zakonika vlad. svet. gosp. M. Cigaletom ter da za trdno priredi terminologijo in popregleda zakone. Delo bode težavno in dolgotrajno, toda tako prirejeni zakoni bi lahko šli posamič, kakor bi bili dogotovljeni, v tiskanje in sicer pod pokroviteljstvom pravosodne uprave v državni tiskarni.

Društvo „Pravnik“ pa, predno se tega loti, moralo bi obrniti se na pravosodno ministerstvo in razložiti mu razmere; ne dvojimo se, da rešitev take vloge bode ugodna stvari. Kadar imamo pod državno avtoriteto izdane popregledane prevode zakonikov, potem se lahko priredi priročna izdaja z novelami, ki so itak po večjem iz novejšé dobe ter tako v boljšem jeziku, in eventualno z razsodbami najvišjega sodišča. To bi bilo jako zaslužno zasobno podjetje in narodni zavodi, bodi že Družba sv. Mohora, kakor nasvetuje v 12. št. Slov. Pravnika ex 1888 Dr. A. M., ali bodi „Narodna Tiskarna“, kakor se tudi namerava, zvršili bi z natisom takega dela n a r o d n o d e j a n j e ter bi ne imeli pri tem izgube.

Dr. F.

Ali se transmituje pravica dednega nasledstva „ab intestato“ umršega nezakonskega otroka na zapadlostni erar?

Transmisija pravice dednega nasledstva je že samo ob sebi težko vprašanje, s katerim se ni le znanost bavila na različne načine, nego ga je tudi zakonodavstvo reševalo v načelu in v posameznih posledicah jako različno. Pretresovanje tega vprašanja je toli zanimiveje, če se oziramo na naše domače pravo in posebno na pravno položje zapadlostnega erarja (Caducitäts-ärar) nasproti zapadli (caduc) zapuščini.

Povod k pretresovanju tega vprašanja nam daje naslednji pravni slučaj, kateri je priobčila „Gerichtszeitung“, in v katerem so vse tri inštanice zastavljeno vprašanje zanikale iz razlogov, ki jih zdolej navedemo:

Dne 23. junija 1885. l. je umrla Marija W., dne 30. junija pa je umrl njen nezakonski sin Oton, kateri je prišel dne 15. junija 1885. l. na svet. K zapuščini Marije W. sta se na podlagi zakona priglasila T. N., sestra zapustnice, in c. kr. finančna prokuratura v imeni zapadlostnega erarja, kot zastopnica zapadle zapuščine nezakonskega otroka Otona, kot dednega naslednika. Gledé na ti nasprotni priglasitvi se je dal c. k. finančni prokuraturi nalog, naj toži. V tožbi, katera se je potem res vložila, zahteva prokuratura: naj se spozna, da dedna na podlagi zakona terjana pravica toženke T. N. do zapuščine svoje dné 23. junija 1885. l. umrše sestre Marije W. ni pravoveljavna, in da T. N. mora pripoznati, da pristoja nedol. Otonu W., oziroma njegovi zapuščini zakonita dedna pravica do zapuščine njegove nezakonske matere Marije W., dalje pripoznati, da se je pravoveljavno priglasila za dedno naslednico tožiteljica, finančna prokuratura kot zastopnica zapadlostnega erarja, in to vsled brezdednosti Oton W.-jeve zapuščine.

Ta tožbena zahteva se je zavrnila v vseh treh inštancah in povsem.

V zavrnitvenih razlogih zanikuje se najprej v formalnem oziru pravica do tožbe, rekše, da more finančna prokuratura še le tedaj uporabljati svojo pravico do zapadle zapuščine, kadar

se je ta v zmislu § 130. pat. o zap. razpr. izročila od sodišča erarju, in da nikakor ne zadostuje sama priglasitev, s katero se terja zapuščina kot zapadla.

V stvarnem oziru pravijo razlogi, da je sicer res bil v zmislu §§ 731., 732. in 754. obč. drž. zak. Oton W. sam poklican kot dedni naslednik po svoji materi Mariji W.; da pa po avstrijskem pravu ne more nikdo postati *ipso jure* dedni naslednik, nego da je potreba še priglasitve od strani tistega, ki je poklican k dedščini, in da je temu, če se ni priglasil, po pravu samo možno postati deden naslednik (§ 547. in 799. obč. drž. zak., potem § 120. pat. o zap. razpr.). — Sedaj, ko je umrl Oton W., ne da bi bil sam, oziroma njegov zakoniti zastopnik podal priglasitev za dednega naslednika k zapuščini Marije W., je ta pravna možnost, katere pa po § 537. obč. drž. zak. morejo biti deležni le njegovi dedni nasledniki, sestavni del njegove zapuščine (§ 531. obč. drž. zak.). Oton W. ni zapustil dednih naslednikov in finančna prokuratura se smatra za opravičeno kot njegova pravna naslednica podati na podlagi zakona priglasitev za dednega naslednika k zapuščini Marije W. — Ker pa erar po § 760. obč. drž. zak. nima zakonite dedne pravice, temveč le pravico, osvojiti si brezdedno zapuščino, kar potrjuje tudi to, da se po § 130. pat. o zap. razpr. izroči brezdedna zapuščina erarju brez zapuščinske razprave, pomankuje zapadlostnemu erarju svojstvo dednega naslednika. Tudi ko bi se bila izročila zapuščina Otona W. v zmislu § 130. cit., bi se pravica njegova, da postane dedni naslednik po Mariji W. v zmislu § 537. obč. drž. zak., ne mogla prenesti na erar.

Vsled tega smatrati se mora zgoraj omenjena priglasitev za dednega naslednika c. kr. finančne prokurate za pravnoneveljavno, nasprotno pa priglasitev toženke za utemeljeno, ker se pravica Otona W. ni prenesla na nikogar in je tedaj ugasnila (§§ 731., 735. in 736. obč. drž. zak.).

Naša po tej velevažni razsodbi prouzročena raziskavanja so nas pa privedla do tega, da moramo zastavljeno vprašanje rešiti ravno nasprotno in je potrditi. To hočemo utemeljiti v naslednjem:

Formalni zavrtni razlog, ta namreč, da c. kr. finančni prokuraturi, oziroma po njej zastopanemu zapadlostnemu erarju

ne pristoja pravica do tožbe, se nam ne zdi utemeljen. Dokazano je, da je Oton W. umrl brez dednih naslednikov, in zato je tudi dokazano, da je njegova zapuščina zapadla. Zapadlostni erar je mogel tedaj vsak trenutek ugotovljati zapadlost, t. j. zapuščino kot zapadlo terjati, kakor je onemu, ki je poklican k dednemu nasledstvu, možno, podati prigrasitev za dednega naslednika kadarkoli pred završetkom zapuščinske razprave, ne da bi čakal kakega obveščanja od strani razpravnega oblastva. Izjava finančne prokurature, da terja zapuščino Otona W. kot zapadlo, ima isto veljavo, kakor prigrasitev za dednega naslednika k zapuščini Otona W., katere pa po zakonu ne treba. V § 130. pat. o zap. razpr. omenjena izročitev zapadle zapuščine ima isti pomen, kakor kaka druga prisodba; in kakor ugotovitev pravic do zapuščine ni zavisna od prisodbe, ravno tako ne more zaviseti od tega, če se je izročila brezdedna zapuščina državnemu zakladu.

Nasprotno mnenje bi nas dovedlo do čudnih posledic. Ko bi na pr. razpravno sodišče po umrši Mariji W. bilo v razlogih navedenega mnenja, da je pravica dednega nasledstva pozneje umršega Otona W. ugasnila z njegovo smrtjo, in da je nepre nosna na državni zaklad, ter bi potem zapuščino Marije W., ne da bi zaklad obvestila o tem, izročila sestri T. N., zapuščino Otona W. pa izreklo zaradi uboštva za dokončano, bil bi zapadlostni erar, ki bi pozneje dobil vednost o stvari, popolnem neopravičen k tožbi zoper T. N., zahtevajoči, naj pripozna, da ni ona, nego Oton W., oziroma njegova zapuščina zakoniti dedni naslednik Marije W., in naj tedaj izroči dedščino. Kako pa se hoče zapadlostni erar legitimovati, ako zapadla zapuščina ne obsega ničesar družega, nego neko pravo, glede katerega je pa sporno, je li obseženo v tej zapuščini in glede katerega je ravno napósled omenjeno vprašanje rešiti v pravdi? E.

(Dalje in konec prih.)

Kako je kolekovati zemljeknižne vloge, s katerimi zahteva lastnik posestva sam, da se odpišejo različni in raznim kupcem odprodani delci posestva?

Čestokrat se dogaja, da odprodajajo posestniki delce svojega posestva, ali da posestva popolnem razdrobé.

Ali njim to ugaja ali ne, ne govorimo na tem mestu. Vpraša se le, kako je kolekovati prošnje za odpis prodanih delcev?

Vsakemu, kdor se peča z zemljiško knjigo, je znano, da se kolekujejo zemljeknižne vloge v smislu tar. st. 43 k pristojbinskega zakona s 36 kr., ako ne preseza pravica, koja je vknjižiti, vrednosti 50 gld., — s 75 kr., ako ne preseza vrednosti 100 gld., — sicer pa z 1 gld. 50 kr.

Vender kupci navadno ne prosijo vsak za se odpisa, ampak določijo, da prosi sam lastnik razprodanega posestva v zakonito združeni (kumulovani) vlogi, naj se odpišejo od njegovega posestva odprodani delci in pripišejo posestvom raznih kupcev ali vpišejo v nove zemljeknižne vloge in vknjižijo lastninske pravice do njih na imena dotičnih kupcev. Na ta način odpadejo prošnje posameznih kupcev, pa tudi s posameznimi prošnjami združeni neprimerno veliki troški in kolki, kajti združeni vlogi lastnika, ki je deloma ali popolnem razprodal posestvo, zado- stuje v smislu §. 33. prist. zak. in finančnega ministerstva na- redbe z dne 17. februarja 1877, št. 2196 po vrednosti vknji- ženih pravic določeni enkratni kolek navadne zemljeknižne vloge posameznega kupca.

Prigodilo se je pa večkrat, da so odbila sodišča v tu na- vedenem zmyslu združene prošnje, sklicevaje se na § 77. zemlj. zak., češ, odpis vrši se le v prid kupcu in če prosi odpisa pro- dajalec, predloži naj v to svrhu pooblastilo kupiteljevo.

Da se onemogoči taka, če tudi v zakonu neutemeljena re- šitev, vsprejemajo nekateri pogodniki v pogodbe besede, ki za- gotavljajo vsakemu njih, to je prodajalcu in kupcu, pravico, prositi odpisa. Enak slučaj je pa napotil tukajšnji c. kr. pristojbinski urad, da je zahteval doplačilo kolekovine in primerno povišnino, izrekajoč, da se mora porabiti za združeno prošnjo toliko kolkov, kolikor bi znašali za vse prošnje, ako bi prosili kupci vsak za sé.

Fran P. odprodal je namreč od svojega posestva vlož. št. 501 deželne deske več delcev sedemnajsterim kupcem in predložil potem sodišču z 1 gld. 50 kr. kolekovano prošnjo, da se odpišejo od njegovega posestva odprodani delci pa vpišejo v nove zemljeknjižne vloge in da se vknjiži lastninska pravica do njih na imena dotičnih kupcev.

Vsled ovadbe zahteval je potem c. kr. pristojbinski urad s plačilnim nalogom z dne 29. septembra 1887 št. 5980 od Frana P., da doplača za vsacega kupca kolek 1 gld. 50 kr., za 17 kupcev 25 gld. 50 kr., torej po odbitku porabljenega kolka 1 gld. 50 kr. še 24 gld. in povišnino 10 gld.

Proti temu nalogu vložil je Fran P. pritožbo na c. kr. finančno ravnateljstvo v Ljubljani, ali ravnateljstvo je pritožbo odbilo rekše: Pritožba ta se odbija, ker vsaka kupnih pogodeb, na kojih podlagi je prosil Fran P. odpisa, obsega delce za se, ki se od drugih razlikujejo, tako da se torej kupci v predmetu vloge nikakor tako ne strinjajo, da bi predstavljali v zmislu § 33 prist. zak. eno osebo, in ker ni vložil Fran P. prošnje v svojem imeni, temveč kot pooblaščenec vseh kupcev. Za to pač ni imel posebnega pooblastila. Tacega tudi potreboval ni. Ali pooblaščenje je izrečeno v dotičnih kupnih pogodbah, ki pravijo, da imata prodajalec kakor tudi kupec pravico, prositi zemljeknjižnega odpisa in prepisa.

To določbo kupne pogodbe smatralo je torej c. kr. finančno ravnateljstvo kot pooblastilo in tega mnenja bila je tu v tem oziru za svoje mnenje vprašana c. kr. finančna prokuratura.

Proti tej rešitvi pritožbe pritožil se je Fran P. na c. kr. finančno ministerstvo.

V tej pritožbi skliceval se je pritoževalec na § 33. prist. zak., trdeč, da je prošnjo za odpis le v svojem in nikogar drugega imeni predložil. Priložil ni nikakeršnega pooblastila, kojega mu tudi ni bilo treba. Pa tudi od ravnateljstva navedene besede iz kupne pogodbe ne izražajo pooblastila, temveč le iz previdnosti pogojeno določbo, zagotavljajočo še posebe vsakemu pogodniku pravico, urediti knjigo zemljiško. Ta previdnostna določba pa ni neizogibno potrebna, kajti odpis kacega delca od bodisi deloma, bodisi popolnem razprodanega posestva ne služi le kupovalcu, temveč tudi prodajalcu v prid, kojemu je možno, ako

je zemljiška knjiga urejena, da svobodno razpolaga s svojim posestvom, in zato more tudi prodajalec sam zahtevati odpis.

Z ozirom na te razloge ugodilo je c. kr. finančno ministerstvo pritožbi in z naredbo z dne 16. decembra 1888 št. 23168 razveljavilo plačilni nalog c. kr. pristojbinskega urada.

V Ljubljani, januarja meseca 1889.

A. A. Z.

Iz sodno-zdravniške prakse.

Piše med. dr. Fran Zupanc.

Predgovor.

Pod tem naslovom smo se odločili, v posebnem oddelku redno prijavljati začetkom bolj navadne, pozneje pa tudi zamotane in zanimiveje slučaje iz sodno-zdravniške prakse.

Čitanje takih spisov naj bi polagoma pravnike in sodne zdravnike seznanilo s slovensko zdravniško terminologijo in jih tako napotilo, da uporabljajo slovenski jezik pri svojem sodnem delovanju.

Naravno in vsacemu doumno je, da ne treba posebno utemeljevati potrebe in navajati uzrokov, zakaj naj se vvede slovenski jezik tudi v to stroko.

Poudarjamo le, da je živo potreba slovenske zdravniške terminologije pri sodnih, osobito pri porotnih razpravah. Tu ima n. pr. predsednik nalogo, da raztolmači pojem nemške besede v slovenskem jeziku zbranim slovenskim porotnikom. Kako naj to stori sicer še tako slovenskega jezika večč predsednik, ko vender večkrat zadene na tehnične izraze, ki so tuji celo njemu?

Sploh ima zdravniška veda za svoje pojme določene termine, katerih nikakor ni po subjektivnem jezikoslovnem znanju tolmačiti v naš jezik, drugače se lahko pripeti, da prevod celo kaj družega pove, nego izviren terminus.

Zadosta je tudi znano, kako mučno in zamudno je nevesčakom prevajanje nemških izvidov in mnenj brez prave terminologije, naj so še tako večči slovenščine. Razumeti ne morejo pomenov tehničnim zdravniškim izrazom, a tudi se njihov prevod po največ ne more smatrati pravotnim.

Dalje vprašamo, ni li slovenščine zmožnemu zdravniškemu veščaku nekako čudno pri srci, kadar čuje pri slovenski razpravi svoje nemške izjave tolmačene kar „po domače“?

Te misli napotile so nas, da bomo v tem listu priobčevali razne sodno-zdravniške sestavke; pri tem nam bode kolikor možno navajati raznovrstne slučaje, da bodo le-ti mogli služiti kot uzorci našim sodnim zdravnikom za prilike še tako različne.

Da se torej sestavi, uvede in udomači sodno-zdravniška terminologija, pozdravljali bomo z veseljem slovstvene doneske in dopise od katere strani koli, spadajoče v to stroko.

Posebno zdravniki na deželi, katerim je vsled njih poklica dana prilika, da občujejo s prostim narodom, med katerim se gotovo nahaja obilo nam do sedaj neznanih izrazov, blagovolé naj nas podpirati pri tem podjetji, bodisi da nam naznanjajo izraze, vzete iz naroda, ali pa, da nam pošiljajo zanimive slučaje iz svoje sodno-zdravniške prakse.

Pri tem podjetji so nam seveda pred očmi tudi razne ovire, katere nam, odgojenim, oziroma izšolanim in izvežbanim čisto v nemškem jeziku, preté v jezikoslovnem oziru. Pomisliti je namreč, da so nemški strokovnjaški termini večinoma sestavljene besede, katere se nikakor ne prilegajo slovenskemu jeziku; vendar trdimo lahko, da se bodo le-te zapreke vsled izredne gibčnosti našega jezika s pomočjo končnic dale odstraniti brez posebne težave.

In tako upamo, da bomo z združenimi močmi polagoma mogli odstraniti tudi zadnje nedostatke, dosegajoči vkupni smoter, ki ga ima naš list, da namreč sestavimo in utrdimo slovensko terminologijo v vseh strokah, posredno ali neposredno spojenih s pravno vedo. Tako se bode torej tudi zdravniška znanost kakor ostale vede uporabljala v milem slovenskem jeziku.

Omenili smo že, da bode navajal „Slov. Pravnik“ redno praktične slučaje iz te stroke.

Da se izognemo vednim oklepajem (parentezam), dodajali bomo pod črto dotične nemške, oziroma latinske izraze.

V opomnjah razpravljala se bode tudi anatomija, oziroma sodna medicina, vendar ne toliko z znanstvenega stališča, nego le v kolikor se nam bode potrebno videlo za sestavo terminologije.

Področje sodnega zdravnika.*)

Sodno-zdravniški veščak posreduje:

- a) pri vprašanji o rodilni zmožnosti¹⁾ kacega človeka;
- b) pri obtožbi zaradi protizakonite utešitve poltnega nagona²⁾;
- c) pri dvomni nosečnosti³⁾ ali dvomnem porodu;
- d) pri obtožbi zaradi poškodbe ali zaradi silovite usmrtitve⁴⁾;
- e) pri dvomnem dušnem stanji kacega človeka.

S temi slučaji vsporedno razvrsti se lahko sodna medicina v ravno toliko poglavij.

Ker ima sodni zdravnik s telesnimi poškodbami in usmrtitvami največkrat opraviti, pričenjamo torej s temi.

Silovita poškodba, oziroma usmrtitev.

Ta nastane:

- 1) vsled poškodbe v ožjem pomenu (*trauma*), ako namreč mehanični vplivi provzročijo motenje stika⁵⁾ ali če motijo delovanje nekih organov⁶⁾ ali njihovih delov;
- 2) ako se odtegne komu vzduh⁷⁾ ali
- 3) hrana;
- 4) vsled previsoke ali prenizke temperature;
- 5) vsled strupov in
- 6) vsled psihičnih insultov⁸⁾ (dušnih napadov).

(Dalje prihodnjič.)

*) Razvrstitev vsega gradiva posneta je po Hofmann-ovi sodni medicini.

¹⁾ *Zeugungsfähigkeit.*

²⁾ *Geschlechtstrieb, Begattungstrieb;*

Begattung, poltno združenje, spolčenje, spoj;

begatten, poltno se združiti, spoltiti se, spojiti se;

Begattungsvermögen, spojilnost;

Begattungsorgane, spojila.

³⁾ *Schwangerschaft.*

⁴⁾ *Gewaltsame Tödtung.*

⁵⁾ *Zusammenhang.*

⁶⁾ *Organ;*

organisch, organsk, ustrojen.

⁷⁾ *Atmosphärische Luft.*

⁸⁾ *Psychische Insulte.*

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Tisti, ki je drevesa zasadil in gojil na tuji zemlji, je tudi njih dejanjski posestnik.

(Motenje posesti.)

Podobčina L. poseduje pašnik, na kateri je I. H. pred večimi leti posadil 33 vrb in 8 orehov. To drevje je vedno užival.

Ko so bile volitve v odbor te podobčine, so udeleženci poudarjali, da mora I. H. odpraviti to drevje, in ker tega ni storil, so občani z načelnikom gospodarskega odbora te občine vred dné 14. decembra 1887 posekali in na javni dražbi prodali drevje, denar pa je spravil načelnik gospodarskega odbora.

Zaradi tega dejanja vložil je I. H. tožbo de pr. 6 januarja 1888, št. 128, ne zoper podobčino, ampak zoper tiste, ki so se sekanja udeležili, in prosil, da se naj le-ti obsodijo radi motenja njegove zadnje dejanjske posesti.

Prvi sodnik je tožbo odbil in tožnika v troške obsodil iz nastopnih razlogov:

Po lokalnem ogledu je dokazano in od obeh strank priznано, da se je dne 14. decembra 1887 na občinskem pašniku posekalo in strani spravilo 33 vrb in 8 orehov. S pričami je pa dokazano, da je že več let sem te vrbe obsekoval in orehe otepal I. H., torej vrbe in orehe, ki so se posekali, užival. A iz tega še ne sledi, da je bil tožnik v zadnji dejanjski posesti teh dreves, kajti tožnik priznava, da je prostor, na katerem so stala drevesa, občinski svet, a ne njegova lastnina, da so torej drevesa, katera je on bil posadil na občinski svet, po določenih § 420 obč. drž. zak postala lastnina podobčine L. I. H., kateremu so natanko znane te razmere, moral bi dokazati, da je on z dovoljenjem in dopuščanjem občine obsekoval in otepal drevje; tega pa ni dokazal, pač pa so povedale priče, da so občani pri zadnji, predzadnji in pri prejšnjih volitvah sklepali, da ne bodo pustili I. H-u. še nadalje uživati ta drevesa, in da se drevesa morajo posekati; tudi so potrdile priče, da je I. H. vsaj enkrat bil pri tem sklepu navzočen ter da ni zoper njega protestoval. Iz tega sledi, da I. H. ni užival drevja z dovoljenjem občanov. Uvaževaje, da so se po izpovedbah prič sekanja

udeležili vsi podobčani, in da so le-ti posekano drevje na javni dražbi prodali ter da je denar spravil načelnik podobora; — uvaževaje torej, da se je posekalo vsled ukrepa gospodarskega odbora podobčine L. in da toženi, ko so drevje posekali, s tem niso tožitelja motili v njegovi posesti, temveč le zvrševali svojo lastninsko pravico; in poslednjič uvaževaje, da se tožitelj v teh razmerah ne more sklicevati na določila § 313 obč. drž. zak. in da zakon z dné 27. oktobra 1849, št. 12 d. z. ne varuje vsacega dejanskega stanja, ampak samo tisto posest, ki je utemeljena v § 313 obč. drž. zak., zahteva tožbe ni zakonito utemeljena in mora se odbiti.

Na priziv tožitelja je c. kr. nadsodiščé v Gradci dné 6. junija 1888, št. 6062, po tožbi spoznalo in tožene v troške obsodilo — uvaževaje, da je pri razpravah o prepiru zaradi motene posesti ozirati se samo na dejansko posest ter na motenje te posesti in da se more večja pravica do posesti razpravljati le po rednem pravdnem potu; — uvaževaje, da je prvi sodnik po pravici dokazano smatral, da je tožnik že več let sem užival tistih 33 vrbovih in 8 orehovitih dreves, katera so stala na občinski „gmajni“ in katera so posestniki iz L. dné 14. decembra 1887 posekali in potem prodali; — uvaževaje, da se torej nikakor ne more pretresovati vprašanje glede lastnine imenovanih dreves, kakor je to storil prvi sodnik, in da se tudi na to ne more ozirati, je li tožitelj užival drevesa z dovoljenjem lastnikov občinskega pašnika „gmajna“, marveč že zadostuje samo to, da so dopustili mirno uživanje in da se mora tožitelj varovati v svoji dejanski posesti; — uvaževaje, da po pričah ni dokazano, da je gospodarski odsek podobčine L. ukrenil, posekati ta drevesa, ampak da se je posekalo le vsled dogovorov posameznih posestnikov, ki imajo pravico voliti gospodarski odsek, in da so se ti posekanja udeležili brez ukaza tega odseka in da je s tem odstranjen ugovor nepravdo toženih; — uvaževaje, da se iz izrazov tožitelja J. H., katere je ta storil proti volilcem, ki so mu pretili, da bodo posekali drevesa, ako jih bo užival še nadalje, in katere so priče tolmačile različno in sicer: „ako jih posekate, jih ne bodem več imel“ — „ako ste tako lačni, pa jih posekajte“ — „on jih bode vse eno obsekaval“ — „pojdite k vsem hudičem“ — „posekajte jih, če so vam tako na poti“ — ne more sklepati, da je posekanje dovolil in se torej posekanje mora smatrati le kot samovlastno — in naposled uvaževaje, da zaradi tega, ker postavljenje v prejšnji stan, čegar tudi ne zahteva tožitelj, že ob stvari sami ni možno, nikakor ni izključen sodni izrek, da je motenje dovršeno in da se ne sme vršiti v prihodnje.

Najviše sodišče je dné 5. septembra 1888, št. 9353, revizijski priziv toženih odbilo, — uvaževaje stvarne in zakonite razloge drugega sodnika in uvaževaje, da je dokazano znanje odbora za občinsko premoženje podobčine L. o tem, da tožitelj rabi v svoj prid na občinskem pašniku stoječa drevesa, ki so zdaj v pravdi; — uvaževaje, da se je tožitelju sicer prepovedalo to uživanje, a da se on ni uklonil tej prepovedi, temveč uživanje nadaljeval in se tako ohranil v zadnji dejanski posesti, da torej toženi v zmislu § 339. obč. drž. zak. niso bili opravičeni, samovlastno motiti to posest; — ter konečno uvaževaje, da je tožitelj opravičen, proti toženim postopati kot neposrednim motilem njegove posesti, če bi tudi bil gospodarski odsek posekanje teh dreves ukrenil in zvršitev določil, kar pa ni dokazano.

b) Pristojnost v malotnem postopanju tudi pri poškodovanji posestva, če se zahteva odškodovanja do 50 gld.

C. je posekal 11 hoj in delavci so mu od njlh napravili 67 kubičnih črevljev tramov.

Ker je G. odpeljal ta les, zahteva C. s tožbo in v malotnem postopanju odškodovanja po 23 kr. za črevljev lesa, vkupe 15 gld. 41 kr.

Sodnik za malotno postopanje je tožbeni zahtevi popolnem ugodil iz sledečih

razlogov:

Tožitelj je posekal v gozdu „Gmajna“ 14 hoj in delavci obtesali so mu jih v 67 kubičnih črevljev tramov. Tožitelj je tedaj v zmislu § 312 obč. drž. zak. omenjeni les prevzel v svojo posest.

Toženi je odpeljal les, ga prodal in skupilo pridržal. Tožitelj sedaj zahteva odškodovanje za odpeljani les in sicer za 67 kubičnih črevljev 15 gld. 41 kr.

Ker se zahteva določen znesek odškodovanja, je tedaj opravičeno malotno postopanje v zmislu § 1. zakona z dne 27. aprila 1873, št. 66 drž. zak.

Tožitelj je prevzel, kakor dokazano, posekani les v svojo posest in ga je tudi obtesanega imel v svoji lasti (§ 322 obč. drž. zak.). Tožitelj je pa tudi s pričami G. L. in C. L. dokazal, da se je svet, na katerem je stalo 11 posekanih hoj, zadnjih 40 let smatral kot delež njegovega gozdnega posestva, in tako je bilo opravičeno tožiteljevo

prepričanje, da je tudi les njegova lastnina. Njega je tedaj smatrati kot poštenega posestnika posekanega lesa (§ 326 obč. drž. zak.).

Ker pa samovlastno nikdo ne sme stopiti v posest, ki se mu odreka (§ 320 obč. drž. zak.), ker mora marveč samovlastni motilec v zmislu §§ 335 in 339 obč. drž. zak. poštemu posestniku povrniti vso provzročeno škodo, se je glede na to, da je tožitelj vsled odvetega mu obtesanega lesa poškodovan v svojem premoženju (§§ 1293 in 1295 obč. drž. zak.), moralo ugoditi tožbeni zahtevi. —

Toženi je vložil proti tej sodbi pritožbo ničnosti, naglašajoč, da svet, kjer so stale posekane hoje, je njegova lastnina in da zaradi tega ni pristojen sodnik v malotnem postopanju; pristojno bi le bilo realno sodišče.

C. k. višje deželno sodišče v G. je z odločbo z dne 9. novembra 1887 pod št. 12.257 zavrglo pritožbo ničnosti, ker tožitelj zahteva znesek denarja pod 50 gld., to pa utemeljuje pristojnost malotnega sodnika v zmislu § 1 zakona z dne 21. aprila 1873, št. 66 drž. zak., in glede na to, da zahteva tožbe tem manj spada pod realno sodno oblast, ker se zahteva le odškodovanje za nepravno odvzeti les, ki ga je posekal tožitelj.

c) Pristojnost v malotnem postopanju po § 1., št. 2, zakona z dne 27. aprila 1873, št. 66 drž. zak.

P. je privažal lesnemu trgovcu F-u. les po določeni ceni. F. je naštel P-u. 95 gld. denarja na roke; lesa, kakor pripoveduje, je prejel toliko, da je nepokrit ostal še znesek 36 gld. 25 kr., in zahteva s tožbo v malotnem postopanju, da mu pripelja toženi lesa za omenjeni znesek, ali pa da mu plača 36 gld. 95 kr. v gotovini.

Pri razpravi trdi toženec, da je pripeljal lesa za ves prejeti znesek v treh oddelkih, a tega zopet ne priznava tožitelj.

Vsled ugovora toženčevega, da v tem slučaju ni pristojen sodnik za malotno postopanje, ukrene in objavi sodnik ukrep, da se ne smatra pristojnega v smislu § 1., št. 1 zakona z dne 27. aprila 1873, št. 66 drž. zak., ker predmet pravdi ni znesek 36 gld. 25 kr., temveč znesek 95 gld., oziroma izročenje lesa, vrednega 95 gld.

C. k. višje deželno sodišče je vsled pritožbe ničnosti, ki jo je bil vložil tožitelj z odločbo z dne 18. januarja 1888, št. 587, ukrep prvega sodnika ovrglo uvaževaje, da tožitelj zahteva v tožbi

pripeljanje določene količine lesa ali pa platež zneska 36 gld. 25 kr.; uvaževaje, da alternativno zahtevani znesek denarja ne presega svote 36 gld. 25 kr. in da je glede na to v zmislu § 1., št. 2, zakona z dne 27. aprila 1873, št. 66 drž. zak., in z dne 1. marca 1876, št. 23 drž. zak. uporabno samo malotno postopanje in uvaževaje, da pristojnosti malotnega sodnika tudi ne nasprotujeta § 7. mal. post. in § 15. črka a) zak. sod. obl., ker se ne zahteva del 50 gld. presegajoče, še obstoječe terjatve.

d) Račun ne more biti predmet sekvestraciji, ker nima prometne vrednosti (§ 293 obč. sod. r.).

V pravdi trojice F., S. in N. zoper K. zaradi izročitve nekega računa zahtevajo tožniki sekvestracijo računa, zaradi katerega je vložena tožba.

C. k. okrajno sodišče na V. je z odlokom z dne 23. julija 1888, št. 4745 odbilo zahtevo, ker je procesualni pomen sekvestracije v zmislu § 293 obč. sod. r. ta, da se skrbi za prepirno stvar in da se jej v to postavi sekvester za čas pravde; ker nadalje mora prositelj tečasne naredbe dokazati, da bi toženec utegnil stvar za časa pravde prodati ali pa pripustiti, da se pokonča ali poškoduje; potem glede na to, da ta začasna naredba ni dopustna v drugih slučajih, ker je njen smoter edino le, obvarovati stvar vseh nezdod za pravde, torej tudi nedopustna takrat, če je toženec pretil vničiti stvar, katero ima v svoji moči in katera se ne nahaja v prometu, če preti torej, kakor tukaj, stvari pomenita nevarnost, a se ne more odvrniti vspešno s to naredbo.

Rekurz tožnikov je c. k. deželno višje sodišče v G. z odločbo z dne 22. avgusta 1888, št. 8539, odbilo ter potrdilo odlok prvega sodnika, in sicer glede na to, da more predmet sekvestraciji biti le stvar v pravnem pomenu, to je, gospodarsko blago, katero se nahaja v prometu in ima toraj prometno vrednost; da se to samo ob sebi razumeva iz določbe § 293 obč. sod. r., ki je po njej dovoliti sekvestracijo le takrat, kadar tisti, kateri jo zahteva, dokaže, da preti prepirni stvari ali pravici nevarnost, da jo bode toženec za časa pravde prodal ali pa pripustil, da se poškoduje, da bode torej njeno vrednost zmanjšal; in poslednjič glede na to, da nima račun prometne vrednosti,

ker se kot listina ne nahaja v prometu, in tedaj tudi stvar ni v pravnem pomenu, kakor ga imajo v mislih določbe II. dela obč. drž. zak.

Izvenredni revizijski rekurz tožnikov je c. k. najvišje sodišče z odločbo z dne 17. oktobra 1888, št. 12.120, zavrnilo, ker niso dani pogoji dvornega dekreta z dne 16. februarja 1833, št. 2593, zb. pr. zak.

Kazensko pravo.

a) Za računanje škode, nastale vsled dejanja, kaznjivega po § 1. zakona z dne 25. maja 1884, št. 78., drž. zak., odločilen je trenutek, v katerem se je doprineslo dejanje. Pogoj zastaranja.

S sodbo okrajnega sodišča v Litiji z dné 22. oktobra 1885, št. 6383 bil je Jožef V. obsojen, da mora plačevati od 27. julija 1885. nadalje za svojo nezakonsko hčer Julijano Z. mesečne alimentacije po 4 gld. in povrniti 13 gld. 27¹/₂ kr. pravnih troškov.

Višje deželno sodišče v Gradci znižalo je s sodbo z dné 25. februarja 1886, št. 2385 mesečno svoto na 3 gld., v ostalem pa potrdilo sodbo prvega sodnika.

Tekom apelacijskega postopanja prodal je Jožef V. s kupno pogodbo z dne 31. decembra 1885 svoje posestvo Antonu F. Zavoljo tega dejanja spoznalo je deželno sodišče v Ljubljani s sodbo z dné 17. maja 1888, št. 3673 Jožefa V. in Antona F. krivima pregreška po § 1. zakona z dné 25. maja 1883, št. 78. drž. zak. in sicer prvega kot neposrednega storilca, drugega kot sokrivca v zmislu § 5. kaz. zakona.

Vsled ničnostne pritožbe, oglašene od Antona F., spoznalo je najvišje sodišče s sodbo z dné 30. novembra 1888, št. 7889 oba obtoženca kriva le prestopka v zmislu navedenih zakonitih določil.

Razlogi:

Pritožba o ničnosti, katero je prijavil Anton F., se opira na ničnostne razloge § 281. št. 9. črka *a)* oziroma št. 10. in 9. črka *b)* kaz. pr. r. Pritožitelj trdi, da ni umestno, označiti dejanje, katero je bilo podloga sodbi, za pregrešek v zmislu § 1. zakona z dne 25. maja 1883, št. 78. drž. zak., ker ni moči trditi, da znaša prizadeta škoda nad 50 gld., in da se je s tem, ker sodišče ni jemalo ozira na ugovor zastaranja po § 531. črki *a)* in *b)* kaz. zak. pri rešitvi vprašanja, je-li dejanju odvzeta kaznivost, napačno uporabljal zakon.

Dejanje, katero gre po izreku sodišča pripisovati Jožefu V. kot neposrednemu storilcu in Antonu F. kot sokrivcu, znači se po § 1. zakona z dné 25. maja 1883, št. 78. drž. zak. za pregrešek, če ž njim prizadeta škoda znaša nad 50 gld., sicer pa kot prestopok.

Glede tega povedano je v razlogih izpodbijane sodbe, da je moralo Jožefu V. znano biti, da bode znašala tirjatev nezakonskega otroka Julijane Z. s časom nad 50 gld., in da-si se v razlogih naglaša pravilo, da je presojevati vsako kaznjivo dejanje in njegove posamezne znake, torej tudi prizadeto škodo, po stanji za časa dejanja, ne pa po poznejih dogodkih, ki so razun tega tudi negotovi, izreka vender prvo sodišče prepričanje, da presega v le-tém slučaju, ker Jožef V. nima več nobenega premoženja, škoda, imenovanemu otroku prizadejana, znesek 50 gld. Do tega moglo je priti sodišče le tem potom, da ni jemalo dneva, katerega se je vršilo inkriminovano dejanje, ampak dan glavne razprave kot „terminus, ad quem“ je treba soštevati pri računani prizadete škode mesečno alimentacijo 3 gld., katera je pripoznana otroku za čas od 27. julija 1885 dalje tekoči.

Tako računanje škode, prizadete otroku Julijani Z. po inkriminovanem dejanji, pa je napačno in kasacijski dvor je poklican popraviti to krivo uporabo zakona.

V le-tem slučaju računati je škodo gledé na hip, v katerem je bil odtegnen predmet zvršila, t. j. gledé na dan, katerega je sklenil Jožef V. z Antonom F. kupno pogodbo z dné 31. decembra 1885, vsled katere zastopniki maloletnega otroka niso več mogli segati na njegovo nepremično premoženje.

Potem pa se smejo soštevati le že zapadli alimentacijski zneski in ni dvojbe, da škoda, prizadeta z inkriminovanim dejanjem, ne doseže 50 gld., ker pristoja otroku le za čas od 27. julija 1885 do 31. decembra 1885 t. j. za pet mesecev alimentacije po 3 gld. mesečno in 13 gld. 27¹/₂ kr. pravnih troškov. Gledé prihodnosti pa se je treba ozirati na posebno naravo te pravice, katere ne more nihče dednim potom pridobiti od opravičenca. Tudi je njen obstoj in količina v mnogih ozirih zavisna od okolnosti, katere morejo nastopiti istotako pri dolžniku kot pri otroku ter so bile povsem nedoločene za časa dejanja, katerega je obdolžen obtoženec. Dodati je še treba, da namen škoditi nikakor ni znak tega kaznjivega dejanja in da dan glavne razprave, ker na njega določitev obtoženec nima nobenega vpliva, za kvalifikacijo dejanja ne more imeti nobenega pomena.

Ker je torej prvo sodišče dejanje, katerega se tiče sodba, po krivem razlaganji § 1. zakona z dné 25. maja 1883, št. 78 drž. zak. značilo za pregrešek, dasi ga je po ravno tej zakoniti določbi bilo označiti zgolj za prestopek, je sodba nična, sicer ne po št. 9. črka *a*), ampak po št. 10. § 281. kaz. pr. r.

Pri presojevanji vprašanja pa, je li kaznjivost ugasnila vsled zastaranja, ne sme se ozirati le na pretek časa, v katerem obtoženec od časa storjenega kaznjivega dejanja ni prišel v preiskavo, ampak glasom propisa § 531. črki *a*) in *b*) kaz. zak. je tudi potreba to, da on nima več v rokah nobene koristi iz kaznjivega dejanja in da je opravil povračilo, v kolikor to dopušča svojstvo kaznjivega dejanja.

V sodbi in razlogih sodbe prvega sodišča pa ni nobenih takih okolnosti, iz katerih bi bilo moči sklepati, da obstojé označeni pogoji za zastaranje.

Če pritožitelj trdi, da z ozirom na to, ker je bila pogodba odplačilna in je na zemljišči vknjižen užitek, sploh nima v rokah nobene koristi, zamenjava pri tej argumentaciji pojma „korist“ in „dobiček“ („Nutzen“ und „Vortheil“).*) Korist, katero ima v mislih § 531. črka *a*) kaz. zak., drži obtoženec toliko časa v rokah, kolikor dolgo ima po kaznjivem dejanji pridobljeno reč, katero je moči zvesti na denar ali denarno vrednost, ali pa namestek za to reč, ima li iz tega kakšen dobiček ali ne.

Tudi pogoju § 531. črka *b*) kaz. zak. obtoženec ni zadostil. Povračilo je potrebno pri vseh kaznjivih dejanjih, pri katerih ga je moč opraviti po navadnem teku reči v dobi, določeni za zastaranje. „Povračilo“ pomenja isto kot odškodovanje in vsaka škoda, katera je bila komu iz krivde prizadeta na premoženji, pravicah in na njegovi osebi, ima za posledico dolžnost, povrniti škodo (§§ 1293. in 1295. obč. drž. zak.)

Da bi bil obtoženec v le-tém slučaju koga odškodoval za škodo, prizadeto po obtoženem dejanji, tega niti ne trdi pritožitelj, ki tudi ne navaja nobenih razlogov za svojo trditev, rekše, da velja pogoj § 531. črka *b*) kaz. zak. le za neposrednega storilca, a ne tudi za sokrivca. V veljavnih zakonih sploh ni dobiti takih razlogov.

*) V slovenski izdaji kazenskega zakonika je sicer „Nutzen“ v §-u 531 črka *a*) prevedeno v „dobiček“. Kakor kaže le-ta slučaj, moramo tu postaviti „korist“, ki se prilega bolje pojmu nemškega „Nutzen“, nego „dobiček“, ki znači „Vortheil“.

V kolikor je torej oprta pritožba na ničnostni razlog § 281. št. 9. črka b) kaz. pr. r., je neosnovana in jo je treba zavriniti, ugoditi pa se jej mora gledé na § 281. št. 10, kaz. pr. r. ter sodbo predru-
gačiti tudi glede Jožefa V. v zmislu § 290. kaz. pr. r.

b) Zvršbeni ròk pri izterjanji kazensko-pravdnih troškov. Določila dvornega dekreta z dne 20. decembra 1822, št. 1915, zb. pr. zak. veljajo samo za civilne razsodbe.

Jako različno se postopa v praksi gledé vprašanja, kedaj se sme začeti zvršba v izterjanje troškov kazenskega postopanja, ker kazensko-pravdni red sam o tem nima nikakih izrecnih določil.

Nekateri sodniki izrekajo v odloku, s katerim se določajo ti troški, da jih mora dolžnik plačati v 14 dneh pod eksekucijo, drugi sodniki pa zopet določijo troške, ne da bi dodali ròk, v katerem jih naj dolžnik plača, ako se hoče izogniti zvršbi.

Mnenje, katero zastopa v tem vprašanji c. kr. deželno višje sodišče v Gradci, razvidno je iz odločbe v sledečem slučaju:

Vsled zasebne obtožbe Franca in Antonije Pl. bil je Jernej Br. kriv spoznan prestopka zóper varnost časti in obsojen tudi v platež troškov kazenskega postopanja. Zasebna tožitelja prosila sta torej, naj se jima določijo troški kazenskega postopanja, ki so potem tudi bili pravomočno določeni na 9 gld. Dotični odlok c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu, z dne 29. maja 1888, št. 2523, bil je vročen Jerneju Br. dne 6. junija 1888.

Uže čez 3 dni, sub praes. 9. junija 1888 prosila sta Franc in Antonija Pl. v izterjanje določenih troškov za vknjižbo zvršilne zastavne pravice in c. kr. okrajno sodišča v Radečah je z odlokom z dne 20. junija 1888, št. 1800, ustreglo tej prošnji.

Zoper ta odlok je eksekut vložil rekurz, češ, da se je vložila prošnja za vknjižbo prerano, kajti vložila se je prej, nego je poteklo 14 dni od tedaj, ko se mu je vročil odlok c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu.

C. kr. deželno višje sodišče v Gradci je pa zavrnilo rekurz z naredbo z dne 1. avgusta 1888. št. 7736 in sicer uvaževaje: da se po §. 373, kaz. pr. r. z dne 23. maja 1873, more razsodba o zasebno-opravnih zahtevah takoj zvršiti, ko je stopila v pravno moč, in da tudi

gledé izterjanja troškov ni določen ròk, kakor ga propisuje civilno postopanje v izpolnjenje sodbe, da se torej po analogiji §. 373 kaz. pr. r. morejo troški kazenskega postopanja takoj izterjati, ko postane dotična razsodba pravomočna, in ni treba čakati, da poteče 14 dnevni ròk za izpolnitev; uvaževaje, da je torej odločba c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu z dne 29. maja 1888, št. 2523, ker je bila vročena eksekutu dne 6. junija 1888, postala istega dne pravomočna in da je bila zvršba torej za ta dan dopustna, ker se dvorni dekret z dne 20. decembra 1822, št. 1915, zb. pr. zak. ozira samo na civilnopravne razsodbe in se z ozirom na navedeno določbo kazenskega postopnika ne more nikakor uporabljati tudi na razsodilo kazenskega sodišča.

To isto pravno mnenje zastopa tudi odločba c. kr. deželnega višjega sodišča v Gradci z dne 16. januarja 1889, št. 78, s katero se potrjuje za enak slučaj odlok c. kr. okrajnega sodišča v Celji z dne 11. novembra 1888, št. 19927.

Dr. I. D.

Drobne vesti.

(Kronika društva „Pravnik“ v Ljubljani.) Odbor društva je imel dve seji, v katerih se je razgovarjal o ureditvi društvenega delovanja, zlasti pa o poslih, ki se tičejo društvenega glasila, potem ko je prevzel „Slovenski Pravnik“ od prejšnjega izdajatelja gospoda dr. Alf. Mosché-ta. V seji dne 2. februarja, katere so se udeležili vsi Ljubljanski odborniki in izmed vnanjih c. kr. dež. sod. svetnik g. B. Ternovec iz Trsta, se je volil namestnikom načelnika c. kr. dež. sod. svetnik g. J. Vencajz, tajnikom g. dr. Danilo Majaron, a blagajnikom c. kr. notar g. Ivan Gogola; za nadzornike društvenega lista so odbrani gg. J. Vencajz, c. kr. finanč. prok. pristav E. Gutmann in c. kr. dež. sod. pristav Anton Levec; za odgovorna urednika pa gg. dr. Fr. Papež in dr. D. Majaron. — Zaradi smrti Nj. ces. in kr. Visočanstva nadvojvode Rudolfa šla sta kot društvena deputacija gg. dr. Papež in dr. Majaron k deželnemu predsedniku, preblagorodnemu gospodu baronu Winklerju, da sta izrazila globoko društveno sožalenje. — Drugi pot se je društvena deputacija (gg. dr. Papež, Vencajz in dr. Majaron) poklonila gospodu deželnemu predsedniku ter priporočila društvo „Pravnik“ njegovi blagonaklonjenosti. Z istim namenom šla je deputacija tudi k drugim načelnikom deželnih oblastev poklonit se, kakor k predsedniku deželnega sodišča, blagorodnemu gospodu Fr. Kočevarju, i. t. d. Vsi dostojanstveniki, oziroma načelniki zbornic, so izražali svoje simpatije novemu društvu in zagotavljali je svoje blagonaklonjenosti. — Do tega časa se je v društvo vpisalo 160 članov. Odbor se obrača do vseh pravnikov in rodoljubov s toplo prošnjo, da blagovolé društvu nabirati še novih članov, društvemu listu naročnikov.

(O s o b n e v e s t i.) Okrajnim sodnikom so imenovani: dr. Aleksander Globočnik za Železno Kapljo, dosedaj voditelj tega sodišča, c. kr. okr. sod. v Sežani pristav Henrik Cazafura za Komen in c. kr. dež. sod. v Trstu pristav Martin Prinz za Pulj. — Premeščen je c. kr. okr. sodnik Ludovik Perko iz Žužemberka k sodišču v Šmarije pri Jelšah. — Imenovan je c. kr. okr. komisar Gustav Del Cott minist. podtajnikom v ministerstvu notranjih reči. — Imenovani so: dr. Fran Zbašnik stalnim c. kr. okr. komisarjem, Viktor Parma začasnim c. kr. okr. komisarjem, Ludovik Schiviz pl. Schivizhoffen začasnim vladnim koncipistom — Odvetniško pisarno je odprl v Velikovi dr. Josip Messner, a v Celovci jo skoro odpre dr. Jakob Šegula. — Imenovana sta c. kr. davkar v Pulji Albert Dietz načelnikom in c. kr. oficijal v Trstu Franc Korenčan blagajnikom pri depozit. uradu civil. sod. v Trstu — Premeščen je kancelist Jakob Butalič iz Trziča k c. kr. okr. sodišču v Radovljici, imenovan je kancelistom pri le-tem sodišči Fran Pleničar. — Umrleta: Anton Ogrinz, upok. c. kr. okr. glavar, dné 23. pr. m. v Mariboru in Josip Wurzbach pl. Tannenberg, konc. praktikant, dné 28. pr. m. v Litiji.

(„Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih. I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek. Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav v Ljubljani.) Tako je naslov knjigi, katero gosp. pisatelj v denašnji številki našega lista na ovitku priporoča v naročanje. Mi z veseljem opozarjamo vse slovenske pravnike in one, katerim je mar za razvitek slovenskega uradnega jezika, na to knjigo. V njej nam kaže g. pisatelj v dovršeni obliki, kako lepo, zložno in na kratko se more uradovati v slovenskem jeziku. Knjiga je sestavljena izvirno po načinu nemških enakih zbirk n. pr. Schimkowsky-jeve ali dr. Frühwal-dove zbirke obrazcev in uprizoruje temeljito in obširno ves občni sodni red v praktičnih izgledih, tako da je tudi stvarno zelo poučna. Ker je knjiga v izrazih dobro premišljena po pravniki in jezikoslovcih in bode močno in reformatorično uplivala na razvoj uradnega jezika ter pomagala nam do doslednosti v pisavi, priporočamo jo tudi mi v obilo naročbo. — Oceno knjige priobčimo v jedni prihodnjih števil. — Oglasbe naročnikov sprejema tudi uredništvo tega lista.

(Službe avskultantov v Bosni in Hercegovini.) Kakor poroča „naredbenik c. kr. pravosodnega ministerstva“, razpiše se v kratkem več služeb avskultantskih, vsaka po 800 gld. letnega adjuta. Prositeljem treba, da so dovršili tri državne izpite ali dosegli doktorstvo in da izkažejo popolno znanstvo jednega slovanskih jezikov. Prošnje je s potrebnimi svedočbami vred obrniti službenim potom do deželne vlade v Serajevem.

(Fr. pl. Holtzendorff †) Dne 4. februarja t. l. umrl je v 60. letu svoje dóbe Fr. pl. Holtzendorff, profesor javnega prava na vseučilišči v Monakovem, jeden svetovnih prvakov v znanosti kazenskega prava. Od njega ima pravno slovstvo veliko dragocenih, nekoliko celó temeljnih del, tako osobito enciklopedijo pravnega znanstva, a tudi sicer na polji kazenskega prava, kaznilništva in mednarodnega prava. Bil je tudi izvrsten učitelj in kot publicist si je pridobil veliko zaslug za razjasnenje socialnih razmer.

(Právnícká Jednota Moravská v Brně,) ki se je v isti čas zasnovala, kakor naše društvo „Pravnik“, imela je svojo prvo glavno skupščino dné 28. decembra 1888. Došli so jej pismeni pozdravi od ministra barona Prazák-a, kateri se je prijavil kot ustanovnik društva, od pravosodnega ministra grofa Schönborn-a, od c. kr. dvornega svetnika Havelke v imeni Právnícké Jednote v Pragi, od predsednika višjemu dež. sodišču v Brnu, Edelmann-a in drugih. Právníckó Jednoto v Pragi sta zastopala c. kr. dvorni svetnik prof. dr. Randa in docent dr. Fr. Nagovoril je skupščino začasni predsednik c. kr. dvorni svetnik in višji državni pravdnik Fr. Zapletal ter izjavil, da je glavni namen društvu: gojiti znanosti pravniške z jezikom češkim; dajati članom priliko k predavanju in čitanju na shodih; izposojati jim znanostne pripomočke, časopise in knjige; vaditi se v pravniški zgovornosti in naposled oživljati zvezo med članovi raznih strok pravnih. V odbor so bili izvoljeni za načelnika gg. Fr. Zapletal, za njegova namestnika dr. Fr. vitez Šrom, član gospodske zbornice in advokat, ter Jos. Kwiech, c. kr. viš. dež. sodišča svetnik; za tajnika dr. Emil Dluhoš, odvetniški kandidat in Jos. Bombela, c. kr. dež. sodišča pristav, vsi v Brnu. Prof. dr. Randa je v daljšem govoru izražal željo, da bi Jednota Praška in Jednota Moravska bili središče znanostnim in književnim težnjam vseh čeških pravnikov, da bi se v teh društvih gojilo pravo gledé ne historični razvitek, materijalni dosežaj in logično raziskavanje v jeziku češkem, kakor se je to godilo v klasični obliki v XIV. in XV. stoletji Dr. Randa je ob jednom predaval o tem, „kakšen pomen ima pismenost (scriptura) v modèrnem pravu“. — Komaj je treba omenjati, da želimo od srca vse najboljše češki posestrimi našega društva!

(Nove knjige:) „Handbuch für den Manipulations-, Concepts- und Administrations-Dienst bei den k. k. Bezirksgerichten. Von Dr. Philipp Müller. Zweite vermehrte und ergänzte Auflage 359 und VI Seiten gr. — 8° Wien 1889. Manz. Preis broschirt 2 fl. 80 kr. gebunden in Leinen 3 fl. 40 kr.“ — „Handbuch des Völkerrechtes. Von Dr. Franz v. Holtzendorff. IV. Die Staatsstreitigkeiten und ihre Entscheidung. Hamburg, M. 32.— „Besitz und Grundbuchsrecht. Von Dr. Burckhard. Separatausgabe aus des Verfassers System des österr. Privatrechtes. Wien 1889. Manz. 4 fl. 80 kr.“ — „Die Parteiwillkür im öffentlichen Recht Von Dr. Ernst Radnitzky. Wien 1888. Manz 60 kr.“ — „Das Anfechtungsrecht der Gläubiger nach österr. Recht. Von Dr. Horaz Krasnopolski. Wien 1889. F. Tempsky. 2 fl.“ — „Handlexikon zum österreichischen Reichsgesetzblatt. Ein alphabetisches Nachschlageregister über sämtliche bisher erschienenen Jahrgänge des Reichsgesetzblattes. Von Dr. Karl Frühwald. 8. VIII. 500 S. Manz. 3 fl.“ — „Hrvatski pravnički koledar za godinu 1889 II. godište. Urednik dr. Hugo Spitzer, odvjetnik u Osieku. U Osieku tiskom i nakladom Julija Pfeiffera. — Ciena ukusno vezanoga eksemplara 1 for 80 novč., sa poštarinom 1 for. 90 novč.“

Vabilo na sodelovanje in naročbo.

Plod, ki ga ima redno roditi društvo „Pravnik“ v Ljubljani, je mesečnik „Slovenski Pravnik“, ki z denašnjo številko stopa v svet kot svojina in glasilo društva.

Po svojem namenu ostane „Slovenski Pravnik“ zvest svojemu vlani tretjič dvignenemu praporu. Pravno in državno znanstvo bode mu tudi odslej tisto strogo določeno polje, na katerem se ima resno truditi za prosveto in napredek, zjedinjujoč v sebi na čelu domače moči in namenjen v prvi vrsti domačim našim potrebam.

Kot društveno glasilo imel bode sicer „Slovenski P r a v n i k“ večjo zaslonbo, a imel bode vspešno tudi obsežnišo nalogo. Kakor bode društvo „Pravnik“, zasajeno v slovenskem narodu, skušalo biti središče vsem dobrim pravniškim težnjam v tem narodu, tako je naloga njegovemu glasilu, biti kot edincu v slovenskem jeziku to, kar so v drugem močnejšem jeziku mnogi pravniški listi, ki za-se obdelujejo vsak svojo stran pravnega življenja. Da ima odsihdob društveni „Slovenski Pravnik“ še popolniše dosežati svoj smoter, ni nihče bolj uverjen, kakor sedanji odbor sam, kateremu je izročena skrb zanj in kateri s tem poziva vse deloljubive prijatelje „Pravnikove“ stvari z iskreno prošnjo, naj pri listu sodelujejo z marljivim dopisovanjem iz svojega službenega področja ali od svojega zasebnega duševnega truda s posebnim ozirom na naše domače potrebe.

„Slovenski Pravnik“ bode skušal kakor doslej biti verna slika pravosodne prakse v naših krajih ter zbirati dotična teoretična raziskavanja naših pravnikov, in bode sploh nadaljeval zaslužno pričeto delo na vse njegove strani. S tem pa bode rad združeval pazljivost tudi za upravná vprašanja, posebno če se tičejo samouprave naših občinskih, okrajnih zastopov itd., ali če imajo pomen za širše kroge naroda. V tem pogledu bode kot odkritosrčen svetovalec priobčeval tudi poljudno pisane sestavke. Da ga je namen, delovati v pravu kolikor moči na široko, kaže že v sedanjem zvezku. In kakor je danes rad odprl se sodni medicini, ki s tem praznuje svoje rojstvo v slovenskem jeziku, tako bode vedno pristopen vsem strokam, ki so v zvezi s pravnim življenjem. Veselilo ga bode, če bo mogel služiti osobito tudi

stanu duhovniškemu, čegar področje čestokrat in še stalniše kakor zdravniško sega na polje prava in državne uprave. Osobito nas mora biti skrb, da se slovenščina za pravno rabo čisto in enotno razvija v vsaki javni službi, in v tem oziru je prepotrebno, da se shajajo in strinjajo v „Slovenskem Pravniku“ glasovi iz sleharnega uradovanja, da se iz vseh strok vanj pošiljajo razprave in dopisi. Tako obsega „Slovenskega Pravnika“ namen veliko več, kakor bi se utegnilo misliti na prvi pogled, tako ni le odprt samo pravnikom po poklici, temveč mnogim drugim vrstam razumnikov.

Ali „Slovenski Pravek“ hoče s svojimi sotrudniki, da se čita in sicer mnogo čita, ker le tako se poplača trud in le tako je stvari in jeziku res koristen. Káko vsebino bo prinašal, zavisno je mnogo od tega, koliko ima čitateljev, zlasti naročnikov iz tega ali onega kroga, za kateri se je med drugim tudi skrbeti namenil. Zato naj list zdatno podpira sleharen krog, da se mu bode tem laglje ozirati z večjim zanimanjem na njegove potrebe. Tù mislimo osobito naše okrajne, občinske in župne urade, naše denarne zavode itd., ki list gmotno podpirajo tudi lahko s tem, da se vpisujejo v člane našega društva „Pravek“. Naj se tedaj v tem oziru stori toliko, da se bode moglo društveno glasilo razvijati na vse strani in res koristiti mnogo!

Ko pa tako odbor prvič z mnogimi nadejami pošilja v svet „Slovenski Pravek“, svést si je, da mu je v marsičem olegšana naloga, ker le nadaljuje delo, katerega je že veliko storjenega. Nagiba nas to v rodoljubno zahvalo, katero tù v imeni stvari „Pravnikove“ izrekamo dosedanjemu izdajatelju „Slovenskega Pravnika“ gospodu dru. Alf. Moschetu in njegovim odličnim gospodom sotrudnikom, združujé s tem iskreno priporočilo, da bi dosedanji sotrudniki še v bodoče zvesto podpirali „Pravnikovo“ glasilo.

„Slovenski Pravek“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravek“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, št. 8 na Bregu; upravništvo pa na Križevniškem trgu, št. 7.

Odbor društva „PRAVNIK“ v Ljubljani.
